

7. Ovlivňování her dospělým

Zasahování - Úspěšné zasahování má klíčový význam, má-li se hra plně rozvinout. Christian Schiller, ředitel obecné školy, jednou velmi příhodně o zasahování napsal: „Vždycky říkám učitelům: Nechte děti na pokoji, dokud nepotřebují pomoc, ale pamatujte si, že až ta chvíle nastane, pravděpodobně nepřijdou a neřeknou vám to. Odhadnout tuto chvíli je základem umění, jak učit malé děti.“ (s.74) Předčasný zásah může narušit učení, neboť dítěti musí být dopřána možnost dělat tytéž věci stále znovu.

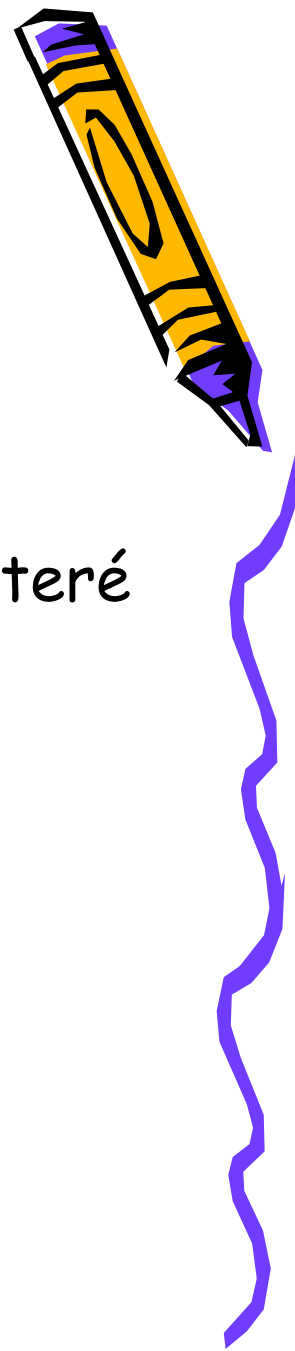
Doba - Pokud jde o čas, děti by neměly být honěny z jedné činnosti do jiné. Mohou se stát ukvapenými a roztěkanými. Poskytnout dostatek času však neznamená ponechat děti samotné. K nezbytným podmínkám patří i zasahování a prostředí pobízející k explorativní činnosti. Soustředěnost a touha uspět jsou důležitými složkami a hodnotami hry. Doba soustředění u dítěte může být u každého jiná.

Prostředí - Prostředí třídy by mělo motivovat k experimentování, představám a povídání. Učitelé těmto aktivitám nesmí bránit tím, že budou udržovat třídu přespříliš upravenou a uklizenou.

Brierley, 1996

8. Hračka:

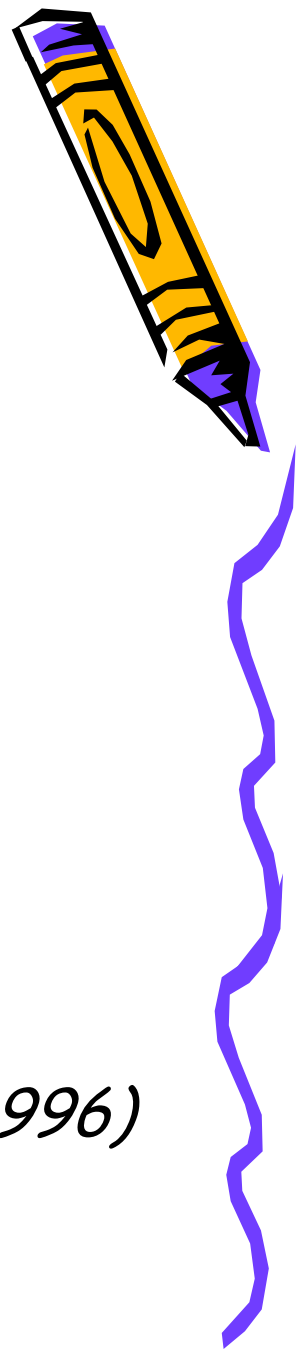

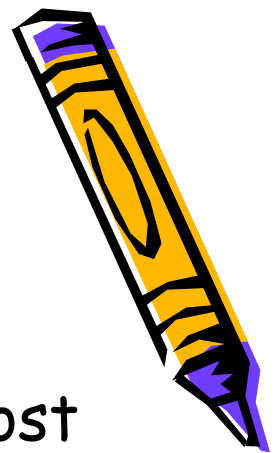
- je materiálem, který hru ovlivňuje a rozvíjí
- jsou předměty umožňující přenos zkušeností a informací společensko - kulturních struktur, které mohou být využívány při výchově a vzdělávání (Duplinský)
- může se stát pomocníkem při komunikaci mezi dítětem a dospělým
- vyplňuje prostor, když si dospělí nemohou s dítětem hrát

I když je hra velmi důležitá,
nemůžeme dítě nechat
napospas jen hračkám, jako
jediným prostředkům
formujícím jeho psychiku!

(Matějček, 1996)

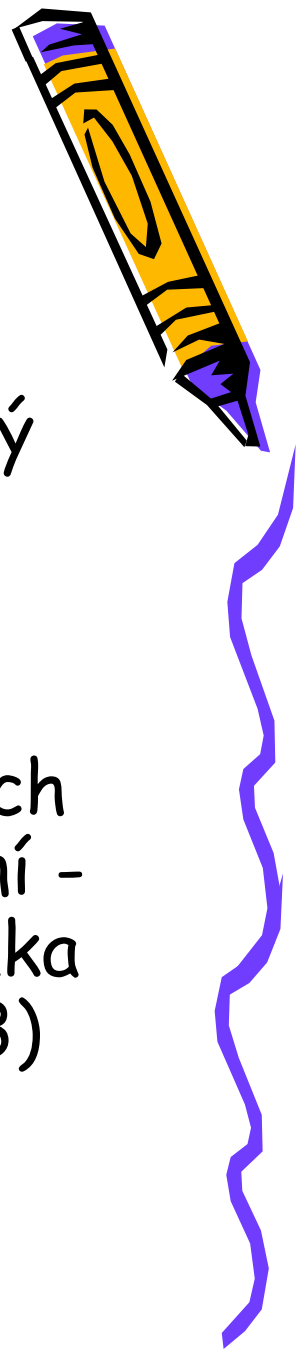
Hračka, stejně jako hra, provází lidskou společnost od vzniku dějin.

- archeologické vykopávky a pozdější literární památky
- J. Á. Komenský charakterizoval hry a hračky ve spise Svět v obrazech.
- výpověď o zručnosti našich předků (jaký měli cit pro materiál a jeho zpracování, jaký měli vztah k přírodě a jaký byl jejich estetický smysl)
- ukazuje na vztah k dětství, který ta která kulturní epocha nebo společenská vrstva měla a jaké hodnoty s ním spojovala

• vodně byly hračky vyráběny samotnými rodiči nebo příbuznými, kteří v nich dětem předkládali ke hře své vlastní zhmotnělé představy o světě, své zkušenosti z dětství i dalšího života.

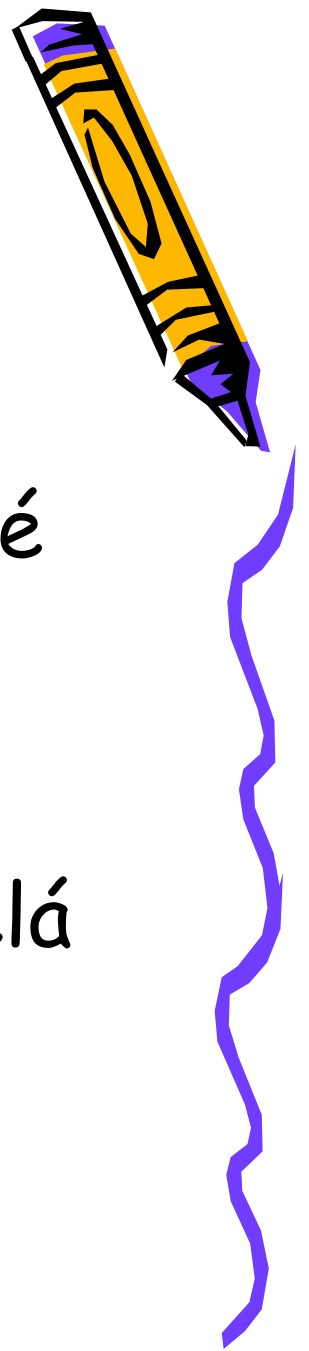

Vývoj do minulého století:

- základní inventář hraček téměř neměnný
- hračky se lišily především materiální a typovou kvalitou, která byla podmíněna sociálním prostředím
- hračky zpravidla plnily úlohu vzdělávacích prostředků (příprava na budoucí povolání - syn rytíře vlastnil více zbraní, syn sedláka více pracovního nářadí) (Duplinský, 1993)
- od minulého století se tato pracovní funkce hraček již tolik neuplatňuje

Další vývoj hračky:

- s rozvojem průmyslové výroby se staly hračky předmětem zájmu celé řady pracovníků - výtvarníků, technologů, lékařů, psychologů, pedagogů a ekonomů.
- do hodnocení hračky se promítá celá řada vlivů - společenských, kulturních, náboženských, ale i ekonomických a dalších (tyto vlivy často nesouvisí se vztahem dítěte a hračky)

„V současné době se v diskusi o požadavcích a nárocích kladených na funkci dětské hry a hračky někdy málo zdůrazňuje jejich výsostně volná herní, fantazijní a abreaktivní funkce, jejíž důležitý mentálně hygienický účel je nepochybný a z mnoha důvodů je nutno v něm spatřovat jedno z hlavních poslání hračky.“

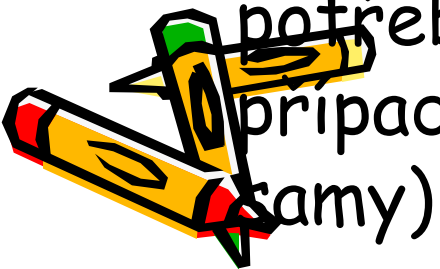
(Duplinský 1993, str.6).

Současnost:

- ve světě se vyrábí víc než milion různých druhů hraček, které deklarují výchovnost a zaručený vliv na rozvoj psychických funkcí, motoriky nebo inteligence (zpravidla jde o konzumní zboží)
- častý hřích dospělých je, že dětem kupují to, co se líbí jim (nebo s čím by si sami chtěli hrát), přičemž neberou ohled na potřeby dítěte ani na jeho rozvoj (20% případů, kdy si děti mohly hračku vybrat samy)

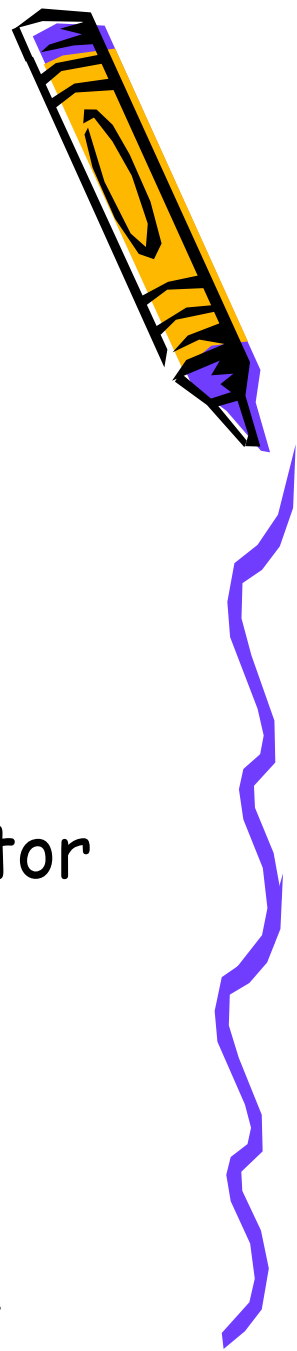

Oblíbenost hraček u dětí

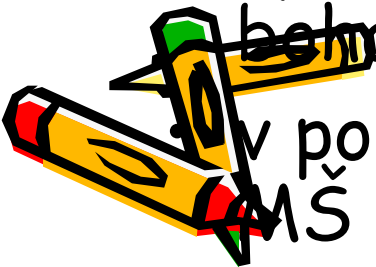
- hračky napodobující skutečnou věc - důvodem je nemožnost hrát si se skutečnými předměty, jakými jsou pračka, vypínač, žehlička atd. nebo představa, že se stávají dospělými (Millarová, 1978)
- pro děti je důležitá tvarová a barevná blízkost k reálnému vzoru

Česká tradice:

- hračky mají vysokou kulturní úroveň a dobrou tradici
- informační bulletin hračkářského oboru „Hračka“, (lednu 1966) seznamuje s úspěchy tohoto oboru u nás - výstavy v Paříži v letech 1955 a 1956 (prof. Viktor Fixl)
- oceňována je zejména jejich výchovná a výtvarná stránka i jejich námětová bohatost

• v porovnání s dalšími zeměmi jsou české MŠ mnohem vybavenější

Rizika spojená s množstvím hraček:

- **Deprivace** - malé množství, chudost, malá podnětnost
- **Supersaturace** - zahlcení velkým množstvím

Je důležité najít rovinu mezi těmito dvěma póly tak, aby se hračka stala ve hře přirozenou učební pomůckou, která umožňuje řešení úkolů nanečisto.

Obecně vzato by se měla vyznačovat jednoduše a přirozeně, umožňovat napodobování činnosti dospělých a nechávat prostor pro dětskou fantazii.

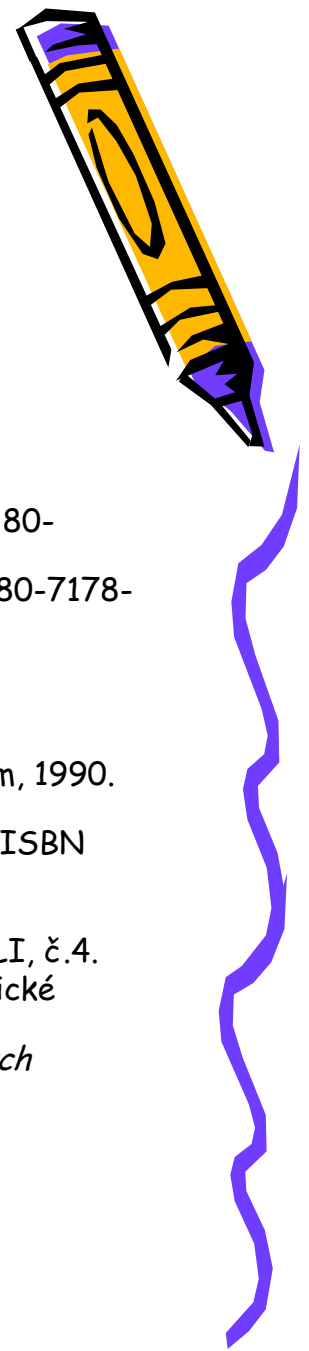

Každý rok v říjnu se pod záštitou
Asociace předškolní výchovy
organizuje soutěž „Správná hračka“.
(Praha, MŠ Sokolovská 182)

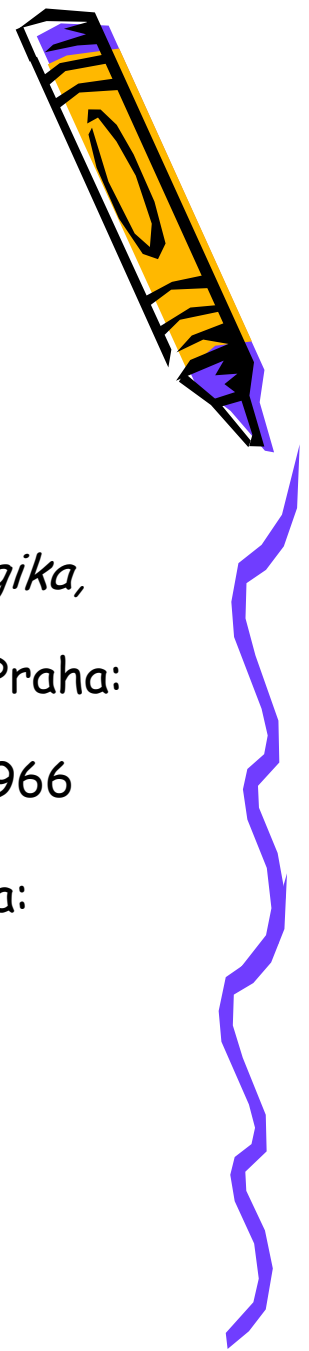
Kvalitu hraček zde posuzuje tým
odbornic z řad pedagogů i psychologů.

- BAKALÁŘ, E., KOPSKÝ, V. *I dospělí si mohou hrát*. Praha : Pressfoto ČTK, 1987.
- BRIERLEY, J. *7 prvních let života rozhoduje*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-109-6
- BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5
- CAIATIOVÁ, M., DELAČOVÁ, S., MULLEROVÁ, A. *Volná hra*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-011-1
- DVOŘÁKOVÁ, H. *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-693-4
- DUPLINSKÝ, J. Dětská hra a psychologie. *Pedagogika*, 4/2001, s. 537 - 540.
- HUIZINGA, J. *Homo ludens*. Praha: Mladá fronta, 1971.
- MILLEROVÁ, S. *Psychologie hry*. Praha : Panorama, 1978.
- JIRÁSEK, J., VANČUROVÁ, V., HAVLÍNOVÁ, M. *Hrajeme si doopravdy*. Praha: Avicenum, 1990. ISBN 80-201-0018-0
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-195-X
- LANGMEIER, J., MATĚJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Avicenum, 1974.
- MATĚJČEK, Z. Jaké hračky pro předškolní děti. *Předškolní výchova*, 1996/1997, ročník LI, č.4.
- MIŠURCOVÁ V., FIŠER J., FIXL V. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.
- NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství. Výchovné funkce hry a její proměny v historických kon-cepčních pedagogiky*. Brno : Pai-do, 2002, 112 s. ISBN 80-7315-006-9.

- OPRAVILOVÁ E. *Dítě si hraje a poznává svět*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
- OPRAVILOVÁ E,
- OPRAVILOVÁ, E. Úskalí didaktického využití hračky. *Pedagogika*, 4/2001, s.537 - 540.
- OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Zima v mateřské škole*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-268-8
- PŘÍHODA, V. *Problematika předškolní výchovy*. Praha: SPN, 1966
- SEVEROVÁ, M. *Hry v raném dětství*. Praha: Academia, 1982.
- SHAPIRO, L., E. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-238-6
- UHLÍŘOVÁ, J. *Role hry v Komenského pedagogické koncepci*. Praha: UK, 2003. ISBN 80-7290-107-9
- ZAPLETAL, M. *Encyklopedie her*. Praha: Olympia, 1975.

